

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön. — ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok,
gazdasági egyetli tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi
s körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. — Egy példány 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **BETEGH PÁL** LAPTULAJDONOS

FŐMUNKATÁRS: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a
kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Apróhirdetések szavankint
4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint
Nyílt-tér sora 1 K. — M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. sz.

Székelymentési akció.

V.

Az arányosítási mozgalmakkal megmozdultak ismét a zavarosban halászni szeretők. A nép vázolt anyagi szorultsága erre igen kedvező alkalmat szolgáltatott. Galiciából beszakadt polgártársaink s mások össze kezdték vásárolni az arány jogokat. Ez aztán sok szegény székelynek megadta vagy a hol az arányosítás még befejezést nem nyert, megfogja adni a kegyelem törzsurását — az ősi jogokhoz. A mely kiscgazdának pl. a közbirtokossági arányjoga legalább mégis annyit érne, hogy elláthatná magát évenként ingyen tűzifával s épületfával s némi eledásra is maradhatna fönn a részéből; vagy aki a szintén közönsnek fentartott legelőkön 2—3 állatot tarthatna: e jogait potom pár korona áron talán rábeszéléssel, hol egyéb módon elszedegetik tőle adás-vevési törvényes formájú szerződés kötéssel. És tessék elképzelni abból mi következik: lesz, ill. van a gazdának kevés földje 5—10, 20 hold — és egy szálfát — lakják bár az erdő közepén — ingyen nem vihet haza. Van birtoka, de egy tehént vagy juhót stb. ki nem csaphat a legelőre — hacsak jó drágán meg nem fizeti. A községe határán, az ősi jogos székely szemei előtt idegen állatok fognak legelni s az erdei jog tulajdonosainak örökös adófizetőjévé válik. És ezt az arányosítási törvény hozta magával. Nem a törvény a hibás. Az ennek vad kinövése.

Ma is foly a jogvásárlás a belső Székelyföldön. Lelketlenség ezt megtűrni. A kirendeltségnek hivatásához tartoznék talán,

hogy felsőbb helyről egyenes tilalmat eszközöljön ki, hogy birtok nélkül attól külön választva, kisbirtok után járó jogot érvényesen senki fia ne vásárolhasson. Ez a birtok értékét lecsapja — a mellett, hogy a szegényebb osztályt az állattartás lehetősége elől egyszersmindenkorra talán, elzárja. Azt vetik ez ellen sokan, hogy hát — ne adja el jogát senki, akkor nem lesz baj. Ha pedig áruba akarja bocsátani, ehhez senkinek semmi köze, ez az ő szabad jussa stb. Közgyámja nem lehet épeszü felnőtt embernek — a másik. Igaznak látszik e gondolatmenet, de nem kell feledni, hogy a vízbe esett és ott fulladozó ember még a krokodilusra is rákapaszkodik, csak pillanatnyi reménye legyen az élethez. Ilyen állapotban ki gondolná meg, hogy egyik veszedelem helyett a másikba esik. Nem magyarázat szükséges ide, hanem mentés, óvintézkedés. Mire való volna akkor a székelymentési akció, ha összedugott kézzel végig nézzük, a mig vergődésében összetöretik a megmentendő s csak azután sietnének a roncokat kötözgetni.

Erre fölhívjuk a kirendeltség figyelmét. Az országos törvény végrehajtásának fattyu hajtása sujtotta végig a székelyt, miért ne lehetne e fattyu kinövést törvényes intézkedéssel onnan el is távolítani!?

Azt hiszem, az eddig felsoroltakból megalkotható a székelység mai szomorú képének vázlata és hogy miért faragsálijk e nép fiai közül sokan a kivándorlás nehézt botját.

Némelyek a lábra kapott cifrázkodást is emlegetik a székelység nyomorának egyik

okául, mivel — ugy szólanak — a régi értékes, magok szötte ruhák viseletével felhagytak s bécsi rongyokból, hitvány kartonokból előállított „vigánós“ köntösökbe bujtak — még a szegényebb közleányok is.

Ez tetszetős ok a dorgálásra. A cifrázkodás feltétlenül elítélendő. E szabályt kellene sorban szem előtt tartani 1. a „nélkülözhetlen“, 2. sorban jöhetne a „szükséges“, harmadiknak a hasznos, negyediknek a gyönyörködtető, ötödször a fényűzés (azaz cifrázkodás).

Átugrották-e a székelyek az 5 pont közül valamelyiket, nem mondom ki. Mindig közlöl és több oldalról vizsgálendő a helyzet. A mig módja volt hozza a népnek, bizony ő maga szötte, varrta köntösét. Hanem megfordult a kocka. A szötte ruha, csak egy rokolya is, 4—6 forintba, 8—12 koronába kerül, a kartont kiállítja 2—4 koronával. Öltözködni csak kell. Ezt képes beszerezni, de a szöttekre nincs jövedelme. Igaz, hogy többet ad ki évenként, de időközönként mégis könnyebben szakíthat ki e célra kevesebb koronát.

A juh-állomány a már jelzett okokból visszaesett, aránylag kevesen és keveset tartanak ma, kénytelen hát a posztót is pénzzel beszerezni. A legtöbb székelynél ma így van. Nem így volt régi időkben, midőn még az ősi jogokat az új intézkedések föl nem bontották.

Meg kell vallanunk, a székely kirendeltség nagy és hazafias munkát végez. Tisztelet és elismerés adassék érte, de a felhasznált munkaerő és összeg, kérdés meghozza-e a várt eredményt? Kötelessé-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Elvesztett lélek

— Irtá: GAMMA. —

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája.

(5. folytatás.)

Sietve bucsuzott el a doktortól s mialatt az kikisérté, megtudott még egyet-mást a leány életéből. Hogy gyermekkorá óta ilyen, teljesen hiányzik belőle minden értelem, hogy két évtized óta kutatja, keresi hasztalan a baj orvosságát.

— Most azonban hiszem, hogy megtaláltam — tette hozzá különös mosolylyal.

A fiatal ember igyekezett menekülni tőle, mert egyedül akart lenni gondolataival. A mikor lefelé haladt a villához vezető uton, gondolatai ismét visszatértek abba a különös szobába, honnan néhány perccel ezelőtt kilépett. Ujra szemei előtt lebegett az egész bájos kép, mint egy látomás és lelkére óriási nyomással mélységes szomorúság nehezedett. Hiába igyekezett magának a benyomásokról számot adni a zürzavarból, mely egész gondolkodását kizavarta egysúlyából, — csupán egy gondolat, egy vágy vált ki élesen, kiáltóan. Életét adta volna, ha a bájos teremtet ezen az áron megválthatja. Szeretett volna tisztába jönni vele, hogy csupán a nagy szánalom kelti-e benne ezeket az érzéseket, vagy más érzelem? Szorongva igyekezett magát megnyugtítani. Csupán a szánalom lehet az, hogyan is szerethetne épeszü ember egy szobrot?

A doktor ezalatt visszaballagott a villába.

Mielőtt belépett volna, visszafordult és szemével követte a fiatal embert, ki lassu léptekkel haladt le a völgybe. Kezével végig simította bozontos szakállát és elégedetten mormogott:

— A terv bevált... pompásan halad minden... néhány nap és a fickó örülten szerelmes lesz, aztán a többi az én dolgom...

Lehajtotta fejét és ajkait harapdálva, hosszasan nézett a földre. Hirtelen dacosan magasra emelte fejét, az ég felé, melyen az esthajnal haragos vörös színében usztak a foszlányos felhők és hosszú karjával a levegőbe ütött, mintha valakit elakarna lökni magától.

— Eh — szölt nyersen — ő az első, mit nekem más! — sarkon fordulva, bement az épületbe és erősen bevágta maga után az ajtót.

VI.

Az érintkezés a két szomszéd közt minden napossá lett. A doktor valósággal elárasztotta figyelmességével és udvariassággal fiatal szomszédját s mivel ez rendes körülmények között gyöngéd lelkű embereket hasonlóra készítet, Lajos is igyekezett hasonlóval viszonzni. Különbben is, mióta a leányt látta, állandóan ott borongott lelkében a szomorúság. Hatalmas vágyat érzett, hogy újra és újra vizontlással és ez a vágy gyakran odaüzte a villa kertére nyíló ablakhoz abban az időben, mikor a doktor a leányt a megszokott sétára vezette. Ilyenkor a szerencsétlen teremtés egészen felélénkült és ügető mozgással járta be a kert utait, néha szemével nézegetve a magas kerítést, mintha szabadulást keresett

volna. Ha a ház belsejében megszólalt a csengő, a szoktatás kényszerének engedve, habozás nélkül szaladt be a villába. Néha sajtáságos kiáltásokat hallatott, melyek panaszos hangja a sírályéhoz volt hasonlatos. A körülötte levő tárgyak iránt nem volt benne semmi emberi érdeklődés.

Olyankor, mikor a csengő éles hangjára a leány eltűnt Lajos szemei elől, az sohajtva fordult el az ablaktól. Már néhány hét telt el azóta, mikor a doktor leánya szobájába bevezette és ámbár, — dacára a mindennapos érintkezésnek — a doktor nem hozta őt többé össze a leánnyal, mindennap volt alkalma őt látni és érezte, hogy mint keriti hatalmába lelkét napról-napra erősebben esztelen szenvedélye. Már nem is igyekezett azzal többé áztatni magát, hogy érzése csupán szánalom, de rémülten küzdött a lelkét és akaratát teljesen lenyűgöző befolyás ellen. Minden nap elhatározta, hogy elutazik, de az utolsó pillanatban mindig megtört különben is gyöngye akaratereje. Be kellett látnia, hogy egyedül tehetetlen az őt fogva tartó rejtélyes hatalommal szemben és egy napon, mikor valóságos nyomasztó rémület ragadta meg a lelkét, magához hívta a legközelebbi városba lakó barátját, egy jómódu földbirtokost, kinek jelenlététől menekülést remélt. Számítása szerint barátja 2—3 nap alatt megérkezik és talán szabadulást hoz számára. Megmenti lelkét a névtelen aggodalomtól, mely láthatatlanul, határozatlan formában csapott le rá.

(Folyt. köv.)

n és portland
rakban.

FAST

ertjeinkben föld- és

a s nincsen oly ház, mely-
al felnevelhető nem volna,
fűtésnek stb. a legreime-
et is elfoglalna az egyébre
b gyümölcs, mert minden
kalmas (bár mind kuszó
s, termést nem hoz, ezért
Hol legasnak alkalmas
t az egész szőlőérés ide-
zölőkkel.
fénynyomatu katalogus
a ki címét egy levelező-
nagy mennyiségben kap-
vasztásra 50 l. és felebb
ebből borminta.

VÁNYTELEP
egyé.

legbizható
minőségű hír-
alódi szépeességi

ászon és

asztáru

nagyobb üzletben
Késmárki gyárt-
ak az, mely ezen
nyel van ellátva.

szai ipar! 4-10

Saját magát
károsítja,
ki szőlőolt-
vány-
szükségle-
tét nem
fedezi a

vány-telepnel.

yes, N.-Küküllőm.
z nyáron naponta
te, miáltal az olt-
dtek.

bérmertve. 1—20

UTODA

za
sz.

és női
g, min-
ás gyer-

alaszték
znakban,
egekben,

en nagy

és alsó-

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakelék

günk e körül is széttékintünk. Mint a székelytársaságok stbi tagjainak, mint tanítóknak alkalmunk nyílik a nép felső és alsóbb rétegeiben figyelemmel kísérni, szemlélni, hogy milyen hatást gyakorolt és gyakorol az államilag megkezdett székelymentési akció. Jó ezt tudni. Sok okulást meríthetni belőle.

(Gyergyóditró.)

Józsa Sándor.

Vármegyei tisztviselőink működése.

Dr Damokos Andor, Udvarhelyvármegye alispánja, terjedelmes és széles körben járó alispáni jelentést szerkesztett a vármegye múlt évi közigazgatásáról.

Ez a jelentés felöleli az összes minisztériumok ügykörét és 73 oldalon igen sok gyakorlati dologról beszámol.

Az első oldalon, mintegy mentség alakjában, smerteti a mai vármegyét és ebben a tisztviselők működését. S miután tényleg sok igazságot tartalmaz és módot nyújt arra, hogy ki-k szerzett tapasztalatait ezen irányban is leszárhassa, közöljük azt a részt azért, hogy tisztviselőink intencióit minél szélesebb körben ismertté teshessük:

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Talán mert a vármegye egyike a legrégebb közigazgatási alkotásoknak s így általánosan ismert szervezet, vagy talán mert egyike azon működési tereknek, melyek a népelettel a legbensőbb és szerves összefüggésben állanak, — a közigazgatás volt mindig az, amely a leggyakoribb bírálatban részesült. Pedig mi sem nehezebb, mint helyesen megítélni a végrehajtó hatalom egy szervének működését akkor, a midőn egyfelől a feladatok óriási tömegével állunk szemben, melyeknek teljesítésénél nem elegendő, ha csupán a törvényeket alkalmazzuk, hanem azok alkalmazásánál a megvalósíthatás feltételeivel is számolnunk kell, — amidőn hatósági beavatkozás szüksége áll be igen gyakran oly esetben, amelyre törvényeinkben megfelelő intézkedések hiányzanak s így a különböző szempontokból különbözően bírálható el a hatóság eljárása, — de nehéz másfelől a tárgyalagos ítélet azért is, mert az ítélet meghozatalánál igen gyakran hiányzik a teljes tárgyalagosságnak s különösen a hatóságok jogkörének, a feladatok tömegének azon beható ismerete, mely nélkül a bírálat egyoldalúsága kétségen felül nem állhat.

Ezért találkozunk a közigazgatás mai rendszere mellett általában igen gyakran tulságos követelésekkel, egyoldalú bírálatokkal, egyes közigazgatási tisztviselők működésének nyilvános és oly mérvű elítélésével, mely a más téren kevésbé exponáltan, de ép oly fontos szolgálatban működő tisztviselőkkel szemben alkalmazást nyerni egyáltalában nem szokott. És ezért a legnehezebb a közigazgatási tisztviselő helyzete minden mással szemben, mert felelőségre vonható nemcsak felettes hatósága, de bárki által s másfelől az ítélet kimondásánál egy bíráló sincs korlátolva semmi más, mint egyéni, változó impressiói által.

Pedig ha csak futólagos tekintetet vetünk a közigazgatásra, úgy a törvények és rendeletek által, mint sok esetben a nagy közönség igényei által is reáértő feladatokra és teendőkre, lehetetlen el nem ismernünk azt, hogy azoknak pontos és kifogástalan teljesítése nem csupán lankadatlan szorgalmat, munkásságot, széleskörű tudást, de igen sok tapintatot, helyes érzéket, a népelet ismeretét, annak vezetésére szükséges képzettséget és tapasztalatot igényel. Hiszen ha csak felületesen is szemléljük ezen jelentésem kereteit, lehetetlen, hogy fel ne tűnjék a működési ágak sokfélesége, az alkalmazandó törvények és rendeletek tömege, a kezdeményezések minden irányban való kiterjedtsége, mely felöleli nem csupán egy szakminiszter körébe vágó teendőket, mint azt más hivataloknál látjuk, hanem többé-kevésbé az összes minisztériumok tárcájának ügykörét.

Ezért kérjük az elnézést, ha talán működésünk közben nem felelhettünk meg mindenben, vagy legalább is abban a mértékben a várakozásnak, mely velünk szemben emeltett. Nyíltan ki merem mondani, hogy tevékenységünkben személyes érdekek, jogosulatlan törekvések támogatására mutató szándék, önző mellékcélak soha sem vezettek. Munkásságunkban egy cél volt, a vármegye és a lakosság jól felfogott érdeke.

De legyen feladatunk bármily terhes s a más hivatali ágazatokban működő tisztviselők helyzetével szemben sok tekintetben bármily hátrányos: a mai rendszer mellett működő vármegyei tisztviselők részére mégis van egy erkölcsi momentum, amely más szolgálati ágazatoknál hiányzik; van egy állandóan erőt, kitartást kölcsönző, újabb és újabb alkotásokra ösztönző belső rugó, amely a maga megnyilatkozásában mindig

a legbecsebb, a mely el nem feledhető értéket, benső tartalmat ad annak a szolgálatnak, mely más téren csupán egy rideg hivatali kötelet: és ez nem más, mint a vármegye törvényhatóságának bizalma. Ez a bizalom adja meg díszét, becsét, vonzó erejét a közigazgatási pályának, — ez lelkesíti a jelenben s ez fogja megadni, ha attól meg kell majd válnunk, a visszaemlékezés melegét a jövőben.

Különlélek.

Harc az alkohol ellen.

— Az alkohol-ellenes kongresszus. —

Immár tizedszer ülnök össze a világ gondolkodó elméi közül azok, kik életcéljukat az alkohol pusztító hatása elleni küzdelmet tüzték ki. Tizedszer jönnek össze ama férfiak, kik minden munkálkodásukat oda irányítják, hogy gátat vessenek, megakadályozzák azt a romboló hatást, amit az alkohol az emberiség nagyrészében végez. Brémában tartották legutóljára kongresszusukat az alkohol ellen felekedt dicső bajnokok s akkor úgy határozták, hogy a következő ülést, mely az idén szeptember hó 11—15-éig terjed, hazánk fővárosában, Budapesten fogják megtartani.

Régi küzdelem ez a társadalom gondolkodó elméi s az alkoholtól eltompított agyuk között, amely — sajnos — ezideig előbbieknél hátrányára dönt el. Meddő maradt minden erőlködés. A világgóság kérlelhetetlen ellensége, a minden jó gondolatot megfojtó magasabb eszmék térhódítását gátló szesz, mint sátnafajzat, ledönthetetlenül uralkodik a nép lelkiéletén.

Mit ér a tanítás ott, hol az élet sanyarúságai ellen keres menedéket az ember szülőltje. Hiszen legtöbb esetben az alkohol képezi azt a békességes öblöt, ahol a társadalom hajótöröttjei menekülést találnak.

Az alkohol-ellenes kongresszus minket még azért is kell, hogy érdekeljen, mert Budapesten ülésezik az esztendőben.

Mintha egyenes ösztökélés lenne ez a magyar nemzetre nézve, hogy teljesítse kulturmisszióját a Keleten, amelyet eddig bizony vajmi kevés sikerrel folytatott.

Hogy minő mélyen fekvő nyavalya lappang az alkohol mögött, azt talán a laikus ember nem is sejtene. Am kiviláglik az a kongresszus munkaprogrammjából.

Ime néhány pont, kiragadva a munkaprogramm nagy summájából:

1. Az alkohol befolyása az emberi és állati szervezet ellenállóképességére, különös tekintettel az átöröklésre
2. Az alkohol mint tápszer.
3. A munkások kulturális törekvései és az alkohol.
4. Alkohol és nemi élet.
5. Alkohol és büntetőtörvény.
6. A szesz italok végzetes hatása az afrikai benszülőttekre.
7. Iskola és nevelés az alkoholizmus elleni küzdelemben.
8. Alkohol és munkaképesség különös tekintettel a katonai trainingre.
9. A műbor higiénikus jelentősége a rendes alkoholélvezethez viszonyítva.
10. Az alkohol ipari felhasználása, mint az alkoholizmus elleni küzdelem eszköze.
11. Az italmérés reformja.
12. Az alkoholizmus elleni mozgalom szervezése.

E pár pontból is kitűnik, minő hatalmas anyagot szándékozik az összeülő kongresszus feldolgozni. Minő mélyreható studiumok fejtenek ki eme dicső hadjáratban, melynek végcélja az öntudatos emberi elme győzelme.

Az előadó tudósok között világhírű férfiak neveit olvashatjuk, mint aminő Lombroso, Wanderwede, Legrain, Wiassak, Haenel, Vámbéry, mind kiváló pszichiáterek, kik az emberi elme nem egy nehéz problémáját oldották meg századuk dicsőségére.

S a sok fényből, mely a kongresszusból kiárad, egy halvány sugár, mireánk ismeretlen nemzetre, magyarokra is eltéved, mert a világ emberbaráti szívei, ha csak pár napra is felénk fordulnak s visszafajított lelegzettel lesik mindazt, amit ez illusztris társaság tagjai elmondandók lesznek.

— **Községi és körjegyzőink fizetésének rendezése.** A belügyminiszter az összes vármegyék részére kiutaltványozta a községi és körjegyzők, valamint segédjegyzők fizeteskiegészítési pótlékát, visszamenőleg az 1904. egész évre. Az összes vármegyék közül harminckettőben a fizetések végleg meg lévén állapítva, ezekben az egyes jegyzők már személyenkint megkapják járandóságukat. Ezen szerencsés vármegyékhez tartozik Udvarhelyvármegye, melynek kir. adóhivatalánál a jegyzők immár egyenkint is felvehetik jól megérdemelt és sokáig várt illetményeiket.

— **Áthelyezés.** A pénzügyi m. kir. miniszter Werder Andor székelykereszturi kir. adóhivatali ellenőrt hasonló minőségben a segesvári kir. adóhivatalhoz helyezte át.

— **Vármegyénk gazdasági egyesülete** e hó 11-én Hollakó főispán elnök vezetése alatt tartotta meg rendkívüli közgyűlését, melyen Hlatky Miklós titkár jelentését beható tárgyalás és az abban foglalt indítványok elfogadásával egyhangulag tudomásul vették. Figyelemre méltó felszólalások színhelye volt a mostani közgyűlés is. Ugron Zoltán indítványára az önálló vámterületnek fokozatos, leggyorsabban 1917-ben leendő életbe léptetése mellett foglaltak állást és hasonló értelemben való pártolás céljából megkeresik az ország összes gazdasági egyesületeit. Az O. M. G. E.-t fölkéri, hogy a takarmányhiányból szerzett országos tapasztalatok adatait gyűjtse össze és irasson belőlük egy népies irányú füzetet. Majd a legelőjavítás ügyét tárgyalták és Dornér Béla székely kirendeltségi megbízott sok tanulságos dolgot hozott napfényre. Az érdekes fejtegetések után több tárgy nem lévén, Hlatky titkárnak jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet szavaztak s ezzel az elnök elítésével a közgyűlés véget ért. — A közgyűlést megelőzőleg választmányi ülés volt, a melyen a három kir. járásbíró mellett gazdasági szakértőket jelöltek ki. A párcellázási bank e hó 16-iki Kolozsváron tartandó gyűlésére pedig Hlatky Miklós titkár és Ugron Zoltán választmányi tagot küldötték ki az egyesület képviselőjében Ferenczy Áron medeséri unitár. elkésznek a felolvasásáért járó 10 K vissza ajándékozásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazták.

— **Műkedvelői előadás.** Homoródokládon husvét másodnapján az új község háza nagytermében a létesítendő Műkedvelő-társulat javára táncal egybekötött műkedvelői előadást rendeznek. Előadásra kerül Czigány Panna Almási Tihmér 3 felvonásos népszínműve. Az előadás este fél nyolc órakor kezdődik.

— **A külföldi ipari viszonyok** tanulmányozására és az ott tapasztalt itthon való értékesítésére egy 600 K-ás iparos ösztöndíjra a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához e hó 15-ikéig lehet pályázni.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Következő meghívást vettük: Szám 1297—905 köz. Székelyudvarhely rendezett tanácsú város képviselőtestületének folyó évi április hó 14-én délután 3 órakor a városház tanácskozó termében tartandó rendkívüli közgyűlésére a képviselőtestület tagjait tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. A Szejke-fürdő törzskönyvezése ügyében határozathozatal. 2. Az állati hullák elégetésére szolgáló kemence felállítása tárgyában való határozathozatal. 3. A városi közbirtokosság átirata a Szarkakó alatt építendő szin létesítése tárgyában; a Burján erdő részről építési anyag adományozása iránt. 4. Az iskolaszék kérése az iskolaszolga fizetése ügyében elemi iskola hatásköre megállapítása tárgyában. 5. Hivatalos jelentés Sükösd Miklós vendéglős letelepedéséről tudomásvétel és nyilvántartás végett. Székelyudvarhely, 1905. évi április 12. Demeter Dénes h. polgármester.

— **Gyermekszínház.** Derzs községben az állami iskolában folyó hó 15-én zártkörű kosaras táncmulatsággal egybekötött gyermek-színlelőadást rendeznek személyenkint 1 koronás belépési díjjal a szegény tanulók felségélyezésére. Előadásra a „Tél tündére“ című versesjáték kerül. Kezdeté délután 6 órakor.

— **Gabonarakár.** A Székelyudvarhelyen felállítandó központi gabonarakár ügyében összehívott értekezlet folyó hó 14-én d. e. 10 órakor és nem d. u. 3 órakor lesz a polgári önképző-

kör helyiségében. Az értekezleten Szószánszky központi ellenőr is részt vesz.

— **Elszaporodott kártékony farkasok vármegyénkben.** Oroszhegy-Varság telepen a farkasok rendkívüli módon garázdálkodnak. A szegény embereknek nincs takarmányuk s ennek következtében állataikat kénytelenek a tanyai házak között elterülő kaszálókra kiengedni a múlt évről maradt elszáradt füre legelni. Itt fényes nappal, a házak között támadják meg az éhes farkasok és rohannak el az apróbb állatokkal. A lovakat pedig gyorsan leölik. 10 nap alatt 6 drb lovat öltek meg, több bányát és juhot vittek el. Éjszaka a házak között rémes koncertet rendeznek. A haszonbérlet által rendezendő gyors mérgezés legtöbbször segítene a dolgon. E célra a főhaszonbérletet felszólította a lakosság, de ő nyilatkozik, hogy még f. évi februárban kért mérgezést, azonban nem kapott engedélyt. Különben a főbérlet a varsági területet Embery Árpád tanár urnak adta albérletbe s most a gyors mérgezést neki kellene kérnie. Hajtóvadással nem igen lehet segíteni a dolgon, mert a Varság közelében elterülő erdőségeiben a hó még nagy és a terepet járhatatlanná teszi, a hol a vadak tanyáznak. — Kérünk közérdekből gyors mérgezést. Varság, 1905. április 7. Bakó Antal tanító, Ádám Ferenc fő-terület-bérlet.

— **Az agyagfalvi székely-omlék** javára Beke Albert állami iskolai igazgató-tanító 14 K-át küldött Nagyalambfalváról a »Székely-Udvarhely« szerkesztőségéhez, mint a folyó hó 9-én a nagyalambfalvi ifjúsági egyesület által megtartott hazafias ünnepély jövedelmét, amelyet a helyi viszonyok miatt, április 11-ike helyett rendeztek. Az összeget rendeltetése helyére juttatjuk.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** havi rendes ülését tegnap d. e. tartotta meg. Az ülésről közelebbi számunkban hozunk tudósítást.

— **Gázgyár létesítése Medgyesen.** Medgyes város tanácsa elhatározta, hogy a város utcáinak világítására gázgyárat létesít.

— **Csaló ügynök vármegyénkben.** Udvarhelyvármegye alispánja 2868—905. sz. a. kiadott intézkedése alapján figyelmeztetjük a »Székely-Udvarhely« olvasóközönségét, hogy az alispánhoz tett feljelentésből arról győződünk meg, hogy egy Pásztor Miklós nevű, állítólag oroszhegyi vagy székelyudvarhelyi lakos, ügynök faluról-falura járva, a Bank és Pénzváltó részvt. budapesti cég tervezetét árusítja különböző áron, mint sorsjegyet. Nevezett a hiszekegy emberekkel azzal az állítással szedi rá, hogy ezen tervezeteket árusítására a vármegye alispánjától meghatalmazást, sőt utasítást kapott. — Az alispán azonban senki részére meghatalmazást, vagy utasítást sorsjegy, esetleg biztosítási kötelezvény árusítására nem adott s nem is adhatott és így valószínűleg a közönség pénzére utazó csalórol lehet szó, amelytől óva intjük olvasóinkat.

— **Vizsgai íráshoz** igen szép, három színű magyar kerettel, legfinomabb fehér papírra nyomtatott vizsgalapok kaphatók a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társai könyv- és papirkereskedésében) 100-ankint 1 K 40 f (70 kr).

— **Az első gőzmalmot** az erdélyi részeken — állítólag — Mayer Keresztély alapította, aki f. hó 5-én elhalt 80 éves korában Szentágotán.

— **A második évnegyed kezdetén** tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása, valamint az esetleges hátralékok kiegyenlítése iránt lehetőleg gyorsan intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap küldése főnaka-dást szenvedjen. Tisztelettel: a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatala.

— **Feladás.** Csikcsobotfalván f. é. április 29-én d. e. 8 órakor 225 kat. holdon 9986 m² gömbölyű lucfenyő haszonfa zárt írásbeli és szóbeli ajánlattal 15410 K kikiáltási árral eladó.

— **Megszokott cím.** A következők sorokat vetjük: Százával érkeztek előfizetőink részéről a kérdések, hogy miért adtunk dupla címet a 28 év óta fennálló »Képes Családi Lapok«-nak. Sokan becses előfizetőinkből szinte kértek, hogy hagyjuk meg a régi jó »Képes Családi Lapok« címét. — Ezen számtalan oldalról jött kívánságnak felelünk meg, midőn tudomására adjuk becses előfizetőink-

nek, hogy a néhány számon át megjelent »Az Élet« (Képes Családi Lapok) címét megváltoztatuk és megmarad a régi, de mindig friss és változatos tartalmu »Képes Családi Lapok«.

— **A sajtó köréből.** A kolozsvári Napló című napilap fuzionált a Kolozsvári Friss Ujsággal és ezentul az utóbbi név alatt fog megjelenni. »Csikvármegye« címmel Gyergyószentmiklóson politikai, »Küküllővölgy« címmel pedig Dicsőszentmártonban társadalmi hetilap indult meg.

Ipar- és kereskedelem.

A helybeli kereskedő társulat évi rendes közgyűlését szombaton este az ifjúsági kör helyiségében Persián János elnök vezetése alatt tartotta meg a tagok élénk részvételével. A közgyűlés egyik igen érdekes pontja volt a tisztújítás. Elnöknek ismét P e r s i á n János, alelnöknek: B a r c s a y Károly, jegyzőnek: V i r á g h József és az üresedésbe jött választmányi tagsági helyre B a g ó Gyula választott meg. A másik érdekes pont az O. M. K. E. átírata volt, mely szerint az idei közgyűlést városunkban fogja megtartani. A közgyűlést folyó évi augusztus hó 12., 13., 14 és 15-ik napjaira javasolta a közgyűlés; megállapítván annak programját is, melyet központi jóváhagyásra felterjesztettek. A társulat vagyona a múlt évben, mintegy 400 koronával gyarapodott.

Törvénykezés.

Esküdtársak. Az esküdtársi főtárgyalások szombaton nyertek befejezést. András Gyula főlelakost szándékos emberölés kísérletének vádjára alól a bpr. 373. §-a alapján fölmentették. Ellenben András (Albert) Ignácot közszend elleni kibégítésért 25 napi elzárásra és 200 K pénzbüntetésre ítélte a bíróság.

A műveltség könyvtára.*

A tudomány népszerűsége bölcsőkorát éli Magyarországon. Aki szakember is egy dologban, ezer más dologban laikus s ha keresi a könyveket, melyek tudását kielégítik, ismereteit gyarapítsák, nem találja. A tudósok a tudósoknak írják könyveiket s nem a nagyközönségnek. Ez nem vád a tudósok ellen. Az ő munkájuk az a forrás, melyből a közvetítők, a tudományok népszerűsítői merítnek s amit kimeregettek ezek a derék emberek, tovább adják, úgy, hogy a laikus is megértse, a laikus lelke is megtermékenyüljön.

Közelebb vinni a sok ezer fejű nagy közönség lelkéhez mindazokat a tudományos igazságokat, miket nagy elmék megállapítottak, bevezetni az emberi haladás, a civilizáció titkaiba s rejtelmeibe; megértetni s megmagyarázni például a technikai haladás, a technikai alkotások, találmányok csodálatos világát: egyszerű, rendkívül nehéz feladat s akik e feladatot sikerrel, a közre haszonnal tudják végrehajtani, mindnyájunk hálójára érdemesek.

Erre a nem közönséges feladatára vállalkozott az Athenaeum, a Műveltség könyvtárával, mely az újabb kor legbecesebb vállalkozása a hasznos ismeretek terjesztése terén. A Műveltség Könyvtára már címében egy egyszerű kulturális feladatot teljesítő programot sejtet. Összeállítani egy könyvtárt, mely az általános műveltségre igényt tartó emberre nélkülözhetetlen szükség; egy könyvtárt, mely a modern ember lelkének állandó tápláléka s egyben boldogulásának is irányítója, elösegítője; amely nem elégszik meg a művelt vagy művelődni vágyó ember lexikonzerű tájékoztatásával, de világos, érthető nyelven, kellő részletességgel magyarázza meg mindennemű, előtünk eddig elrejtett, vagy félig homályos dolognak az eredetét, okát-fokát, gyakorlati hasznát. A laikus ember sokszor a legegyszerűbbnek tetsző dolgot sem érti meg s megkell elégednie a csodálkozással. A mélyebben járó tudományos könyvekben hiába keres kérdéseire feleletet: ismereteinek hiányossága utvesztőbe sodorja s fogalmait, képeit még jobban összezavarodnak. A nagyvárosi ember napról-napra utazik a villamos vasuton. Mily egyszerű a dolog! A kocsi elején áll egy ember, cseppet, jobbra-balra huzgál valamit s a kocsi szalad. De hogyan működik az az erő, mely a kocsit haladásra kényszeríti, az emberi elmének minő kitalálásai előzték meg e szaladást: hányan tudók ezt nem megmagyarázni, de csak valahogyan magunkkal megértetni? Hát a telefon? A távirás dróton és ma már drót nélkül is? A betűszedő-gép? Hányan ismerjük azt az utat, mit a könyv az író tollától a mi könyves házunkig megtesz? A gáz- és villamosvilágítás rejtelméi, a mindenféle gyárak gépeinek titokzatos működése, melynek csak egyszerű eredményeit látjuk, de nem a mozgató erőket: mindezekre nem vagyunk-e kíváncsiak? Nem érdekel-e, hogy kik fejlesztették mai magasságára a civilizációt, mely utakat jártak meg, folyton keresvén a tökéletesedést, az egész emberiség üdvére, javára?

Ime csak egy pár kérdést vettem fel a sok ezerből s e pár kérdés is már egy egész világ.

* A Műveltség Könyvtára. Első sorozat: hat kötet. Első kötet: A technika vívmányai az utolsó száz évben. Szakfűrtak közreműködésével szerkesztik: Hollós József és Pfeifer Ignác. 500 szöveggéppel és 60 műmelléklettel. Kiadja az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat. Egy kötet ára 24 korona.

A Műveltség Könyvtárából most jelent meg az első kötet. Két sorozatban tizenkét kötetet van tervezve, az első sorozat kötetei cím szeriat is jelezve vannak. Az első kötet címe: »A technika vívmányai az utolsó száz évben«. A 707 oldalas, kvartalaku könyv tizennyolc fejezetre oszlik s a mit a fejezetek szóval elmagyaráznak, azt még világosabbá, érthetőbbé 500 szöveggép és hatvan (többnyire színes) műmelléklet teszi. Ez az egy kötet magában valóságos kincs bányá. Szerkesztőiket: Hollós Józsefet és Pfeifer Ignácot nagy dicséret illeti. Nemkülönben a munkatársak derék csapatját. Mert minden fejezetnek más-más az írója s különösen ki kell emelnem a legfontosabbat: e könyv minden írója megértette a nagy feladatot, a mit a kiadó-társulat előbb állított: irodalmi színvonalon álló, egyszerű, világos, jó magyar nyelven közölni a nagyközönséggel mindazokat az ismereteket, melyek a technika körébe tartoznak. A szakember tudása, alaposága, lelkiismeretessége a nagy közönségnek író emberek tollának elevenségével ölelkezik a fejezetekben. Csak bele kell kezdenünk az első, a legnehezebbnek látszó fejezetbe (Energia) s mindjárt megnyugtat azegyszerű, jó magyar nyelv, hogy meg fogjuk érteni, mi az az energia. Schimanek Emil érdeme, hogy a bevezetéssel kedvet kapat a tovább olvasásra, hogy mindjárt megvan a bizalmunk: ez csakugyan az a könyv lesz, melynek szükségét én, a laikus ember régóta érzem, de a magyar könyvpiacon hiába kerestem.

Tudván, hogy minden egyes fejezet szakszerűség, megbízhatóság szempontjából nemcsak a szerkesztők, de más szakemberek rostáján is átment, én megnyugvással olvasom e könyvet s szeretném, ha ezt a megnyugvást át is plántálhatnám másoknak is a lelkébe. A nyelvhez, a stílushoz, annak tisztességéhez, világosságához már mindnyáján értünk valamit s e részben illetékesnek érzem magamat, hogy a könyv íróinak az elismerő oklevelek egyikét kiállítsam. Mostanában e könyv volt az olvasmányom s ez az olvasmány nagy gyönyörűséggel s nagy haszonnal járt. Már maga az is nagy gyönyörűség volt nekem, hogy meggyőződhettem: ime, a mi tudós embereink közt is nagy számmal vannak, akik tudnak írni — nekünk, a tudatlanoknak. A gyönyörű, az érdekes képek, műmellékletek valóképen nem pihenők e könyvben, mivelhogy az olvasmány nem fárasztó, hanem elmélyedésre, az olvasottak felett való elmélkedésre serkentők. Ez a legnagyobb dicséret, mit a szövegírókról mondhatnak.

Mi van e könyvben? Ha itt felsorolom a fejezetek főcímét s mellőzöm az alcímek nagy tömegét, egy érdekes világ tárul elénk. Jönnek sorjába: »A bányászat« (Litschauer Lajos), »A kohászat« (Gálócay Árpád), melyben kiváló szépen van megírva a vas, »A fémek megmunkálása« (Kandó Gyula), »Motorok és emelő gépek« (Kálmán Tivadar), »A közlekedés eszközei« (Gondos Viktor), »Pósta« (II. Henyey Vilmos), »A fény a tudomány szolgálatában« (Kárvázy Zsigmond), »A sokszorosító ipar« (Kun Sámuel), »A technika a hadviselés szolgálatában« (M. Hüller Hugó), »A faipar« (Gaul Károly), »Fonó- és szövőipar« (Maly Ferenc), »Papírgyártás« (Jalsoviczky Géza), »A kémia vívmányai« (Pfeifer Ignác), »Gazdasági gépek« (V. Markhó Jenő), »Gazdasági termékek ipari feldolgozása« (Kosztány Tamás), »Elektronosság« (K. Lipthay Károly), »Telegrafia és telefonia« (Hollós József), »Zárszó« (Méray-Horváth Károly).

Ezek a fejezetek tükre annak a nagybecsű könyvnek és jön rövid időn e kötet után további öt kötet: »Az ember«, »A világegyetem«, »A föld«, »Az élők világa«, »A társadalom«.

Elég jeleznem, hogy közörmöt keltsen minden művelt ember lelkében. Ez a könyv csakugyan az a könyv, melynek ott kell lenni minden magán- és közkönyvtárban. És ez az a könyv, mely nem hívságos diszál fog állani a könyves polcokon, hanem el is fogják olvasni egyes részeit újra, meg újra. El, mert közvetlen haszna van egyik-másik fejezetnek a praktikus életben.

Azt hiszem a népiskolai ifjúsági könyvtárak felállítását nyomon fogja követni a tanítói könyvtárak országos felállítását. A Műveltség könyvtára lesz a tanítói könyvtárak legértékesebb, leghasznosabb része: ez lesz az a gazdag forrás, melyből majd táplálkozik a tanító lelke, hogy tovább táplálja aztán az ifjúság lelkét, abból, a mit az ő lelke merített.

Erős hittel állítom, hogy a Műveltség Könyvtára korszakot alkotó a magyar művelődés történetében s jótékony hatását nem sok idő múltán érezni fogja az egész ország.

A Műveltség Könyvtára egy kötetben, mint füzetként is megkapható a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában.

Kiadó lakás, 3 szoba, konyha, kamra külön udvarral április hó 24-től, esetleg folyó év Szt.-Mihály napjától kiadó Értekezni Soha Aladárnál Székelyudvarhelyt.

Szám: 1699—905. tlkvi.

Hirdetmény.

Gyepes községre nézve az 1892. évi XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c. 15. és 17. §§-ai alapján — ideértve e §§-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §§-aiban és az 1891. XVI. t.-c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. XXXVIII. t.-c.

